

Praha 24. 6. 2026

PŘÍLOHA TISKOVÉ ZPRÁVY: Ženy od 45 let budou mít jednodušší cestu na mamografický screening

OTÁZKY A ODPOVĚDI:

1. Potřebuje žena na mamografický screening žádanku?

Standardně ano. Žadanku i nadále vystavuje praktický lékař nebo gynekolog, zejména v rámci preventivní prohlídky. Tato cesta zůstává základním a doporučeným postupem. Od 1. července 2026 však nebude předem vystavená žádanka ve všech případech nezbytnou podmínkou. Pokud žena splňuje podmínky screeningu, tedy věk od 45 let a dvouletý interval od posledního mamografického screeningu, bude možné v odůvodněných situacích administrativně vyřešit vyšetření přímo v mamografickém centru. Může jít například o situaci, kdy žena žádanku ztratila, není registrována u praktického lékaře nebo gynekologa, případně reaguje na připomínku screeningového centra.

2. Co dělat, pokud centrum ženu bez žádanky nepřijme?

Metodika umožňuje, aby mamografické centrum přijalo ženu i bez předem vystavené žádanky a administrativu dořešilo přímo na místě. Nejde však o povinnost, kterou by metodika poskytovatelům ukládala. Záleží tedy také na kapacitách a organizačních možnostech konkrétního pracoviště. Pokud centrum na předem vystavené žádance trvá, není to v rozporu s metodikou. Žena se může obrátit na jiné mamografické centrum, případně navštívit svého praktického lékaře nebo gynekologa a požádat o vystavení žádanky standardní cestou.

3. Proč se pravidla upravují?

Cílem je odstranit zbytečné administrativní bariéry, usnadnit ženám cestu na vyšetření a zvýšit účast ve screeningu. Opatření má pomoci zejména ženám, které mají na screening nárok, ale z různých důvodů se k vyšetření nedostanou.

4. Jak žena zjistí, že už má nárok na další mamografický screening?

Základní kontrolu termínu screeningového vyšetření provádí praktický lékař nebo gynekolog v rámci preventivních prohlídek. Ti také ženě standardně vystaví žádanku. Klientky VZP budou na blížící se termín screeningového vyšetření upozorňovány také prostřednictvím aplikace Moje VZP. Podobně postupuje řada mamografických center, která termíny kontrolují a včas ženám posílají připomínku, například formou SMS.

5. Jak bude systém fungovat technicky?

Nejjednodušší je situace u žen, které chodí pravidelně do stejného mamografického centra. Opatření se však vztahuje i na případy, kdy žena navštíví jiné centrum než v minulosti nebo jde na screening poprvé. VZP zajistila technickou možnost ověřit, zda žena splňuje podmínky hrazeného screeningového vyšetření. Kontrola probíhá online a zabere několik minut. Její provedení však závisí na konkrétním pracovišti a jeho organizačních možnostech.

6. Má žena i nadále chodit na preventivní prohlídky k praktickému lékaři a gynekologovi?

Ano. Je velmi žádoucí, aby ženy preventivní prohlídky u praktického lékaře i gynekologa nevynechávaly. Mamografický screening je důležitou součástí prevence rakoviny prsu, ale nenahrazuje komplexní preventivní péči. Gynekologická prohlídka zahrnuje mimo jiné prevenci nádorů děložního hrdla včetně vyšetření HPV podle věku a indikačních pravidel. Praktický lékař hodnotí celkový zdravotní stav, provádí základní laboratorní vyšetření, vyšetření moči, EKG podle věku a zdravotního stavu a může ženu včas odeslat ke specialistovi, pokud zachytí podezřelý nálezn.

7. Jak mamografické vyšetření probíhá?

Mamografické vyšetření se provádí vestoje. Každý prs je postupně snímčován ve dvou projekcích. Jde o speciální rentgenovou metodu určenou k časnému zachytu rakoviny prsu. Při vyšetření je nutné prs krátce stlačit, což může být některým ženám nepříjemné nebo bolestivé. U žen před menopauzou se proto doporučuje plánovat vyšetření ideálně do prvních dvou týdnů po menstruaci, kdy bývají prsy méně citlivé.

8. Co má žena dělat, pokud si při samovyšetření nahmatá bulku v prsu?

Pokud si žena nahmatá podezřelou bulku nebo zaznamená jinou změnu prsu, neměla by čekat na pravidelný screeningový termín. Měla by se co nejdříve obrátit na praktického lékaře nebo gynekologa, který vystaví žádanku na diagnostické vyšetření. V odůvodněných případech je možné obrátit se také přímo na mamodiagnostické pracoviště, kde lékař rozhodne, jaký typ vyšetření je vhodný. Pokud jde o medicínsky indikované vyšetření, hradí jej zdravotní pojišťovna.